

УДК 930.22

Ю.О. Бриль

ДОКУМЕНТОЗНАВЧА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Мета роботи. Дослідження пов'язане з визначенням існуючих проблем реформування та перспектив розвитку системи вищої освіти України, зокрема, вищої документознавчої освіти в контексті інтеграційних процесів Європейського освітнього простору. **Методологічною основою** дослідження є проблемно-хронологічний аналіз, який дозволяє розглянути процес становлення та розвитку документознавчої освіти в Україні в історичній послідовності відповідно до соціально-економічних та політичних умов. Такий методологічний підхід також дозволяє піддати аналізу сучасні детермінанти реформування документознавчої освіти України у сфері вищої освіти під час євроінтеграційних процесів. **Наукова новизна** роботи полягає в тому, що вперше розглянуто питання впливу євроінтеграційних процесів на проблеми поступового структурного реформування та модернізації вищої документознавчої освіти України; розкрито сутність Європейської рамки кваліфікації та Національної рамки кваліфікацій України з метою забезпечення міжнародного визнання кваліфікацій, здобутих у різних країнах; висвітлено сучасні тенденції підготовки фахівців зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». **Висновки.** Важливим напрямком державної політики в сфері освіти України є реформування і модернізація національної системи вищої освіти в умовах євроінтеграції та глобалізації. Відповідно, реформування документознавчої освіти повинно передбачати модернізацію вітчизняної системи професійної підготовки фахівців документно-інформаційної сфери з урахуванням гармонійної імплементації досвіду зарубіжних освітніх систем і національних традицій освіти.

Ключові слова: вища освіта, документознавча освіта, євроінтеграційний процес, освітні реформи, освітній простір, реформування, якість освіти.

Ю.А. Бриль

ДОКУМЕНТОВЕДЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ В КОНТЕКСТЕ РЕФОРМИРОВАНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

Цель работы. Исследование связано с определением существующих проблем реформирования и перспектив развития системы высшего образования Украины, в частности, высшего документоведческого образования в контексте интеграционных процессов Европейского образовательного пространства. **Методологической основой** исследования является проблемно-хронологический анализ, который позволяет рассмотреть процесс становления и развития документоведческого образования в Украине в исторической последовательности в соответствии с социально-экономическими и политическими условиями. Такой методологический подход также позволяет подвергнуть анализу современные детерминанты реформирования документоведческого образования Украины в сфере высшего образования во время евроинтеграционных процессов. **Научная новизна** работы заключается в том, что впервые рассмотрен вопрос влияния евроинтеграционных процессов на проблемы постепенного структурного реформирования и модернизации высшего документоведческого образования Украины; раскрыта сущность Европейской рамки квалификации и Национальной рамки квалификации Украины с целью обеспечения международного признания квалификаций, полученных в разных странах; освещены современные тенденции подготовки специалистов по специальности 029 «Информационное, библиотечное и архивное дело». **Выводы.** Важным направлением государственной политики в сфере образования Украины является

реформирование и модернизация национальной системы высшего образования в условиях евроинтеграции и глобализации. Соответственно, реформирование документоведческого образования должно предусматривать модернизацию отечественной системы профессиональной подготовки специалистов документно-информационной сферы с учетом гармоничной имплементации опыта зарубежных образовательных систем и национальных традиций образования.

Ключевые слова: высшее образование, документоведческое образование, евроинтеграционный процесс, образовательные реформы, образовательное пространство, реформирование, качество образования.

Y. Bryl

EDUCATION OF DOCUMENT STUDY IN THE CONTEXT OF REFORM OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

The purpose of this paper. The research related to the definition of existing problems and perspectives of reforming the higher education system of Ukraine, in particular, higher education of document study in the context of the integration process of the European educational space. **The methodological basis** of the research is problem-chronological analysis, which allows considering the process of formation and development of education of document study in Ukraine in historical sequence according to the social and economic and political conditions. This methodological approach also allows you to be analyzed the determinants of modern reforming education of document study of Ukraine in the sphere of higher education in the European integration processes. **The scientific novelty of this paper** consists in the fact that for the first time considered the influence of European integration processes on the structural problems of gradual reform and modernization of higher education of document study in Ukraine; reveals the essence of the European Qualifications Framework and the National Qualifications Framework in Ukraine in order to ensure international recognition of the qualifications obtained in different countries; highlights the current trends training specialists in the specialty 029 «Information, Library and Information Science». **Conclusions.** The important direction of the state policy in the sphere of education Ukraine is the reform and modernization of the national system of higher education in the conditions of European integration and globalization. Accordingly, reform of education of document study should provide for modernization of the national system of professional training document and information sphere in view of the implementation of a harmonious experience of foreign educational systems and national traditions of education.

Keywords: quality of education, education of document study, eurointegration process, educational reform, education area, reform, higher education.

Постановка проблеми. Сьогодні перед Україною постають виклики, що зумовлені процесами європейської інтеграції. Безумовно, період реформування завжди складний для суспільства, оскільки впроваджувані зміни наштовхуються на супротив та критику. Однак, об'єктивно результати реформ можна буде оцінити лише за кілька років, і ті зміни української системи вищої освіти, які сьогодні відбуваються, – важливий крок зближення України з Європейським Союзом, а й, відтак, надання можливості конкурувати в освітньому просторі.

Наразі проблема реформування та пошуку перспектив розвитку системи вищої освіти

і науки України в контексті євроінтеграційних процесів набуває широкого масштабу у зв'язку з необхідністю адаптації її до динамічних змін у глобалізованому світі. Відповідні трансформації торкнулися, в т. ч., й документознавчої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам вищої освіти України в контексті європейських інтеграційних процесів приділяється значна увага у працях вітчизняних дослідників, таких, як: В.П. Андрущенко, М.В. Братко, Л.М. Гриневич, О.А. Дубасенюк, В.Г. Кремень, Л.А. Овсянкіна, В.О. Огнев'юк, В.В. Пашков, С.О. Сисоєва, І.В. Соколова, М.Ф. Степко, В.Д. Шинкарук та ін.

Основні проблеми вищої професійної освіти і навчання майбутніх фахівців документно-інформаційної сфери досліджували провідні вітчизняні науковці: В. В. Бездрабко, С.В. Дубова, С.Г. Кулешов, Н.М. Кушнарченко, О.В. Матвієнко, Ю.І. Палеха, М.С. Слободяник, В.Г. Спрінсян, Л.Я. Філіпова, Г.М. Швецова-Водка та ін.

Аналіз та узагальнення праць із цієї проблематики дозволяють дійти висновку, що наразі особливої уваги потребує розгляд проблеми поступового структурного реформування та модернізації вищої документознавчої освіти України в контексті євроінтеграційних процесів освітнього простору з метою підготовки компетентного кваліфікованого, конкурентоспроможного на ринку праці фахівця, здатного бути активним учасником суспільного розвитку.

Мета статті – визначити існуючі проблеми реформування та перспективи розвитку системи вищої освіти України, зокрема, вищої документознавчої освіти в контексті інтеграційних процесів Європейського освітнього простору.

Виклад основного матеріалу. Освіта – це основа прогресу людства, яка має бути пріоритетною галуззю внутрішньої політики кожної держави. В сучасних умовах світової глобалізації освіта відіграє одну з найважливіших ролей у становленні глобального інформаційно-орієнтованого суспільства, що сприяє підвищенню рівня та якості життя, економічному зростанню, зміцненню стабільності в державі, сталому розвитку суспільства та слугує багатовимірною платформою для інтеграції у світове співтовариство. Європейський і світовий досвід переконливо свідчить, що чим вищий рівень освіти громадян, тим потужніший науково-технічний прогрес держави, тим вищий рівень життя, досконаліші демократичні інститути і т. ін.

Зазначені освітні завдання повинні реалізуватися через якісно організовану підготовку фахівців, яка повинна відповідати сучасним вимогам ринку праці та здатна прогнозувати його розвиток; виокремлення освітньо-наукових пріоритетів, які забезпечуватимуть не тільки якісну професійну підготовку фахівця, але й – підготовку до життя в умовах сучасного суспільства, розкриваючи

при цьому внутрішній потенціал особистості. Не менш важливим є забезпечення соціального контексту вищої освіти, що ґрунтується на принципах соціальної справедливості, відповідальності та гуманізму й дає можливість випускникам вишів будувати успішну професійну кар'єру.

Сьогодні значна увага науковців концентрується навколо питань ролі якості освіти як одного з основних індикаторів якості рівня життя, інструментів соціальної та культурної єдності й економічного процвітання суспільства, що беруть участь у створенні єдиного Європейського освітнього простору. Тобто, якість освіти – це один із ключових принципів європейської вищої освіти.

Якість освіти визначається не тільки сукупністю знань з урахуванням вироблення певних навичок у студентів, котрі дозволять їм максимально ефективно використати здобуті знання у подальшому професійному зростанні, але й – параметрами особистісного, світоглядного та громадянського розвитку. Відтак проблема якості освітнього процесу в науковому дискурсі розглядається з позицій загальнолюдської та соціальної цінності освіти [4].

Одним із пріоритетних напрямів діяльності нашої держави на сучасному етапі розвитку є реформування вищої освіти, яке пов'язане з приведенням політичних, фінансово-економічних і суспільних інститутів держави, дотичних до сфери освіти, у відповідність до визначеної мети розвитку освіти [13].

Реалізація системних освітніх реформ, започаткованих в Україні, покладена на виконання основних завдань, задекларованих у Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року: 1) забезпечення конституційних прав громадян на якісну вищу освіту та рівного доступу до якісної вищої освіти; 2) реорганізація системи управління вищої освіти з метою забезпечення захисту національних, регіональних та місцевих інтересів, а також інтересів усіх суб'єктів національної системи вищої освіти України; 3) трансформація університетів у центри незалежної думки, які здатні дати персонал та ідеї для прискореної модернізації країни; 4) забезпечення справедливої конкуренції між закладами вищої осві-

ти як запоруки високої якості вищої освіти; 5) створення належного зв'язку між ринком праці та системою вищої освіти; 6) інтеграція вищої освіти України у світовий і європейський освітньо-науковий простір [11].

Суттю реформування є створення умов для рівного доступу осіб до вищої освіти, відповідно до вимог Конституції України. Основні засади реформ освітньої системи та модернізації вищої освіти нашої держави закладені в новому Законі України «Про вищу освіту» [11].

Безперечно, розвиток вітчизняної системи підготовки й атестації науково-педагогічних і наукових кадрів безпосередньо пов'язаний із набуттям чинності нового Закону України «Про вищу освіту» від 6 вересня 2014 р. Положення Закону України орієнтовано на єдину освітню систему підготовки фахівців та кадрів, що відповідає принципам Болонського процесу та Міжнародній стандартній класифікації освіти. Це сприятиме поєднанню освітньої й наукової сфер, відокремленість яких значно гальмувало розвиток кожної з них [5].

Відповідно до вищезазначеного закону, можна виділити такі основні принципи державної політики у сфері підготовки компетентних кваліфікованих фахівців: міжнародної інтеграції та інтеграції системи вищої освіти України у Європейський простір вищої освіти, за умови збереження і розвитку досягнень та прогресивних традицій національної вищої школи; сприяння сталому розвитку суспільства шляхом підготовки конкурентоспроможного людського капіталу та створення умов для освіти протягом життя; державної підтримки підготовки фахівців з вищою освітою для пріоритетних галузей економічної діяльності, напрямів фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-педагогічної та педагогічної діяльності та ін. [5].

Серед основних революційних змін у вищій освіті, які започатковані й закріплені законодавством України, є запровадження, як і в Європі, 5 освітньо-кваліфікаційних рівнів освіти: молодший бакалавр, бакалавр, магістр, доктор філософії, доктор наук. Ступені бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD) відповідають прийнятій у більшості країн Європи кваліфікації, що полегшить академічну

мобільність українських студентів та науковців. Окрім того, встановлюються нові засади атестації здобувачів ступенів доктора філософії і доктора наук та передбачається створення окремого колегіального органу – Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти [5].

Також на сьогодні законодавчо закріплено обсяг кредитів ЄКТС, який є необхідним для здобуття відповідного ступеня вищої освіти. Нормативний обсяг освітньо-професійної програми молодшого бакалавра – 90-120 кредитів ЄКТС, освітньо-професійної програми бакалаврської підготовки становить 240 кредитів ЄКТС, освітньо-професійної програми магістерської підготовки (практичного профілю) – 90 кредитів ЄКТС, освітньо-наукової програми магістерської підготовки (академічного профілю) становить 120 кредитів ЄКТС, з них не менше 40 кредитів ЄКТС – обов'язковий дослідницький (науковий) компонент. Освітньо-наукова програма підготовки докторів філософії (PhD) повинна містити освітню складову обсягом 60 кредитів ЄКТС [5].

Актуальною проблемою сучасної вищої освіти є неузгодженість структури і якості підготовки фахівців та попиту ринку праці. У зв'язку з цим, одним із найважливіших завдань сьогодення є зміцнення діалогу освітньої спільноти й співтовариств роботодавців. Для того, щоб такий діалог був конструктивним, а соціальна взаємодія ефективною, необхідні особливі інструменти, які забезпечуватимуть приведення «до одного знаменника» вимог, що ставлять до фахівців різних рівнів кваліфікації з боку роботодавців та з боку вищої освіти.

На думку експертів, таким «інструментом» має бути, так звана, Рамка кваліфікацій – система класифікації та їхні визначення у вигляді дескрипторів – узагальненого опису результатів навчання, що містять чітко сформульовані критерії належності до певної кваліфікації [3].

У Європейському просторі вищої освіти рамки кваліфікацій запроваджуються на загальноєвропейському та національному рівнях та поділяються на:

– Європейські метарамки кваліфікацій (Рамка кваліфікацій Європейського просто-

ру вищої освіти (Framework for Qualifications of the European Higher Education Area, QF-EHEA) [17] та Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя (European Qualifications Framework for Lifelong Learning, EQF-LLL) [15]);

– Національні рамки кваліфікацій, які повинні охоплювати всі освітні кваліфікації (кваліфікації вищої освіти) у національній системі освіти.

Окрім цього, з метою визначення загальних вимог до результатів навчання для здобувачів кваліфікацій за галузевими ознаками, запроваджуються галузеві рамки кваліфікацій, які мають охоплювати усі освітні кваліфікації (кваліфікації вищої освіти) в межах певних галузей освіти.

Ухвалена 2005 р. Рамка кваліфікацій Європейського простору вищої освіти на конференції Європейських міністрів, відповідальних за вищу освіту, охоплює кваліфікації вищої освіти та дійсна для всіх країн-учасниць Європейського простору вищої освіти та встановлює загальні параметри, в межах яких кожна країна має розробити власну національну рамку кваліфікацій, яка має безпосередньо впливати на програми вищої освіти (програми навчання) [1; 12; 17].

Основою метарамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти є дублінська модель універсальних описів типових результатів навчання (Dublin Descriptor). Дублінські дескриптори описують кваліфікації трьох циклів вищої освіти у термінах компетентностей: знання та розуміння; застосування знань (тобто уміння); формулювання суджень; комунікативні уміння; здатність до самостійного навчання [1; 12; 17].

Рекомендації щодо впровадження Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя ухвалені Європейським Парламентом та Радою Європейського Союзу 2008 р. Вона охоплює всі рівні освіти та дійсна не тільки для країн-членів Європейського Союзу, але й для країн, що вступають до Європейського Союзу, та країн Європейського економічного простору.

Європейська рамка кваліфікацій для навчання впродовж життя надає загальний опис восьми прийнятих у Європейському Союзі

кваліфікаційних рівнів. Кожний із восьми рівнів визначений набором дескрипторів, що відображають результати навчання (навчальні результати), притаманні кваліфікаціям цього рівня, у термінах знань, умінь, автономності та відповідальності [1; 12; 15].

Відтак, Рамки кваліфікацій у Європейському просторі вищої освіти не покликані накладати адміністративні обмеження, або робити національні системи освіти ідентичними. Навпаки, рамки кваліфікацій у Європі покликані бути інструментом для встановлення балансу між тим, що має бути спільним (загальним), та національною специфікою. У цьому контексті загальноєвропейські рамки кваліфікацій сприяють прозорості шляхом встановлення загальних підходів для різноманітності, яка є інструментом та однією з переваг європейської вищої освіти, що сприяє розумінню цієї різноманітності. Це означає, що національні рамки кваліфікацій повинні мати багато спільного, але не мають бути повністю ідентичними.

Європейські метарамки кваліфікацій можуть застосовуватися для співставлення кваліфікацій різних національних кваліфікаційних систем з метою забезпечення міжнародного визнання кваліфікацій, здобутих у різних країнах [12].

Процес розроблення Національної рамки кваліфікацій (НРК) в Україні було розпочато 2010 р. з урахуванням основних принципів, що властиві аналогічним рамковим структурам Європейського Союзу та інших держав: 1) наступність і безперервність розвитку кваліфікаційних рівнів; 2) прозорість опису кваліфікацій для всіх користувачів; 3) відповідність ієрархії кваліфікаційних рівнів структурі розподілу праці і національної системи освіти України; 4) урахування міжнародного досвіду щодо структури і змісту НРК [2; 14].

Національна рамка кваліфікацій України [6] – ключовий документ нової системи нормативно-правового забезпечення об'єднання сфер праці й вищої освіти, орієнтованої на умови ринкової економіки і її гармонізації із загальноєвропейськими ринками праці й освітніх послуг. Вона є наскрізною 10-рівневою рамкою, що відповідає структурі системи освіти України, сприяє забезпеченню

наступності всіх кваліфікацій та надає НРК національного характеру.

Кваліфікаційні рівні НРК описуються через систему дескриптори, які формулюються у термінах результатів навчання на основі вимог до знань, умінь, комунікативної компетентності, автономності та відповідальності, загальної компетентності [6].

НРК має важливе методологічне значення й безпосередньо впливає на принципи формування й зміст освітніх стандартів, програм навчання, систему роботи викладачів, має привести до змін, необхідних для підвищення рівня якості освіти, до зміни характеру змісту освіти.

Як бачимо, наразі процес реформування та модернізації вищої освіти в нашій країні відбувається в досить складних умовах. Соціально-економічні, політичні, культурні зміни нашого суспільства, які відбуваються в короткі терміни, суперечливо позначилися на стані й перспективах розвитку вищої освіти. Однак зі становленням відкритого інформаційного суспільства, що базується на демократії, ринковій економіці, використанні інформаційно-комунікаційних технологій та розвиненій мережі телекомунікацій, які у своїй єдності забезпечують доступ до інформації та її використання. Це зумовлює необхідність внесення принципових змін у систему вищої освіти в контексті входження України до Європейського освітнього простору.

При цьому особливої уваги заслуговує документознавча освіта. Саме документознавча освіта є однією зі складових комплексного динамічного розвитку особистості, економічної, соціальної, культурної та наукової життєдіяльності суспільства.

До 1 вересня 2016 р. підготовка здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» здійснювалася за затвердженою Постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2015 р. № 787 «Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра» [9], а підготовка наукових кадрів з наукової спеціальності 27.00.02 «Документознавство, архівознавство» здійснюва-

лася відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 14 вересня 2011 р. № 1057 «Про затвердження Переліку наукових спеціальностей» [8].

Згідно з положеннями Закону України «Про вищу освіту» [5], Міністерству освіти і науки України необхідно було сформувати єдиний перелік спеціальностей на засадах поєднання чинного переліку спеціальностей, за яким здійснюватиметься підготовка фахівців у вищих навчальних закладах, з чинним переліком спеціальностей, за яким проводиться захист дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата наук і доктора наук, присудження наукових ступенів і присвоєння вчених звань, взявши за основу останній. При цьому, чинні спеціальності запропоновано вважати спеціалізаціями, які розробляються та затверджуються безпосередньо вищими навчальними закладами і не підлягають затвердженню державними органами.

У рамках освітніх реформ Міністерством освіти і науки України та на виконання Закону України «Про вищу освіту» було розроблено новий перелік галузей знань і спеціальностей, за яким здійснюватиметься підготовка здобувачів вищої освіти.

Аналізуючи Переліки 2006, 2010 рр. та новий Перелік 2015 р., спостерігаємо скорочення, ліквідацію цілої низки галузей знань та спеціальностей, у яких ми маємо високі здобутки або конкурентні переваги. До переліку включено 96 спеціальностей, що охоплюють 27 галузей знань, за якими здійснюватиметься підготовка здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах (на 424 одиниць скорочено кількість спеціальностей). Новий перелік спеціальностей викликав жваву дискусію в інформаційному просторі, а також в академічному середовищі, яка не стихає і донині [7].

Щодо документознавчої освіти та підготовки фахівців у межах спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність», аналіз Переліків 2006 та 2010 рр. показав, що дана спеціальність відноситься до галузі знань «Культура» в розділі «Гуманітарні науки та мистецтво». Відповідно в новому переліку серед галузей знань виокремлено «Культура і мистецтво» та передбачено низку спеціальностей.

Як бачимо, в новому Переліку 2015 р. відбулося об'єднання двох окремих галузей знань: «Культура» та «Мистецтво» в одну – «Культура і мистецтво» з такими спеціальностями, як: «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», «Дизайн», «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», «Хореографія», «Музичне мистецтво», «Сценічне мистецтво», «Музеєзнавство, пам'яткознавство», «Менеджмент соціокультурної діяльності», «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» [7].

Наступним кроком центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки України було розроблення та затвердження таблиць відповідностей переліків галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюватиметься підготовка здобувачів вищої освіти у вищих навчальних закладах.

Відповідно до запровадженого Переліку-2015, спеціальність 7/8.02010501 «Документознавство та інформаційна діяльність» відповідає спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». У свою чергу, підготовка здобувачів вищої документознавчої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах або у наукових установах буде здійснюватися в межах нової галузі знань 02 «Культура і мистецтво» (спеціальність 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа») [7].

Підсумовуючи, можемо стверджувати, що створення нового Переліку галузей знань та спеціальностей – значні трансформаційні зрушення у системі вищої освіти і науки України.

У контексті нової освітньої парадигми, постає питання щодо можливостей розроблення стандарту вищої освіти для всіх рівнів вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Нормативною базою для підготовки проектів нових стандартів освітньої діяльності та вищої освіти за спеціальністю 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» є: Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.; Закон України «Про вищу освіту»; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 23

листопада 2011 р. № 1341; Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29 квітня 2015 р. № 266.

У чинному Законі України «Про вищу освіту» визначено, що стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності [5].

Стандарти вищої освіти розробляються відповідно до Національної рамки кваліфікацій та мають базуватися на компетентнісному підході з метою використання їх для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ).

Розроблення галузевого стандарту вищої освіти нового покоління зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» є важливою складовою реформування документознавчої освіти. При розробленні складових галузевого стандарту необхідно, на наш погляд, дотримуватися загальних принципів їхнього формування та враховувати функціональні особливості фахівців документно-інформаційної сфери та архівної справи.

В основу розробки складових стандартів мають бути покладені міжнародні/національні стандарти якості освітніх послуг та стандарти професійної діяльності (в разі їхньої наявності), в яких відображені, в т. ч., і вимоги роботодавців до випускників університетів. Європейська асоціація якості у вищій освіті – European Association for Quality Assurance in Higher Education (ENQA) розробила стандарт «Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area» [16]. Цей стандарт містить рекомендації із забезпечення якості освіти в університетах, рекомендації для зовнішніх систем оцінювання якості та рекомендації для акредитованих агенцій і організацій з гарантії якості. В галузі забезпечення якості освіти статус міжнародного має стандарт ISO/IWA 2 «Quality management systems. Guidelines for the application of ISO 9001:2000 in education» – Системи менеджменту якості. Керівні вказівки із застосування ISO 9001:2000 в освіті. На наш погляд, ці

стандарти можуть та повинні стати основою розробки і впровадження національних галузевих стандартів вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа».

Тому вирішення проблем, пов'язаних із розробкою стандартів вищої освіти, покладається на сформовану центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки України науково-методичну комісію з культури і мистецтва сектора вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України. До складу науково-методичної комісії включено дев'ять підкомісій, найменування яких збігається з найменуваннями спеціальностей.

Науково-методичну підкомісію сектора вищої освіти зі спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» очолив завідувач кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка» – Андрій Миколайович Пелешишин. Членами підкомісії є: завідувач кафедри книгознавства і бібліотекознавства Київського національного університету культури і мистецтв Надія Анатоліївна Бачинська; завідувач кафедри інформаційних систем і технологій Національного транспортного університету Валерій Володимирович Гавриленко; завідувач кафедри документознавства, інформаційної діяльності та українознавства Тернопільського національного економічного університету Оксана Євгенівна Гомотюк; завідувач кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет» Юрій Іванович Палеха; завідувач кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності Української академії друкарства Михайло Степанович Пасічник; завідувач кафедри документознавства та книгознавства Харківської державної академії культури Алла Анатоліївна Соляник [10].

Варто підкреслити, що вирішення проблем реформування, а в подальшому – модернізації документознавчої освіти в Україні, відповідно до вимог часу, потребує виважених кроків та великого досвіду наукової і практичної роботи вітчизняних учених та фахівців з підготовки конкурентоспроможних і висококваліфікованих кадрів, у т. ч. й в документно-інформаційній сфері, архівній справі та ін.

Висновки. Важливим напрямком державної політики в сфері освіти України є реформування і модернізація національної системи вищої освіти в умовах євроінтеграції та глобалізації. Відповідно, реформування документознавчої освіти повинно передбачати модернізацію вітчизняної системи професійної підготовки фахівців документно-інформаційної сфери з урахуванням гармонійної імплементації досвіду зарубіжних освітніх систем і національних традицій освіти.

Використані джерела

1. Карпенко М.М. Компетентнісний підхід в освіті: оптимізація вітчизняної моделі Національної системи кваліфікацій : аналітична записка [Електронний ресурс] / М.М. Карпенко, А.Ю. Іщенко; Національний інститут стратегічних досліджень. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1415/>. – Назва з екрана.
2. Михайліченко М.В. До питання національної структури кваліфікацій вищої освіти: європейський і вітчизняний контекст / М.В. Михайліченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 1. – Серія «Педагогічні науки». – С. 190-198.
3. Освітні програми: рекомендації до розроблення [Текст] / уклад. В.П. Головенкін. – К. : НТУУ «КПІ», 2016. – 40 с.
4. Панфилов А.Ю. Якість професійної освіти: спроба філософського осмислення проблеми / А.Ю. Панфилов, О.А. Савченко // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». – Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. – 2013. – Випуск № 3(17). – С. 17-23.
5. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. №1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>. – Назва з екрана.

6. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. №1341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>. – Назва з екрана.
7. Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. №266 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>. – Назва з екрана.
8. Про затвердження Переліку наукових спеціальностей : Наказ МОНмолодьспорту України від 14 вересня 2011 р. №1057 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11>. – Назва з екрана.
9. Про затвердження переліку спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за освітньо-кваліфікаційними рівнями спеціаліста і магістра : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. №787. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-п>. – Назва з екрана.
10. Про затвердження персонального складу Науково-методичних комісій (підкомісій) сектору вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України : Наказ МОН України від 06 квітня 2016 р. № 375 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5392>. – Назва з екрана.
11. Проект Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 року / розроблено Робочою групою під керівництвом Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1415795124/>. – Назва з екрана.
12. Рамки кваліфікацій: призначення, розроблення та впровадження: тренінг-курс [проект] [Електронний ресурс] / укл.: В.М. Захарченко, Д.Г. Парменова; Програма TEMPUS: Транс'європейська програма мобільності для навчання в університетах. – Режим доступу: http://tempus-prj.onma.edu.ua/dlzone/qantus/QFs_trein_05%2005%202016.pdf. – Назва з екрана.
13. Сисоєва С. Освітні реформи: освітологічний контекст / С. Сисоєва // Теорія і практика управління соціальними системами. – 2013. – №3. – С. 44-55.
14. Філіпова Л.Я. Національні рамки кваліфікацій у європейському просторі вищої освіти: міжнародний досвід і рекомендації / Л.Я. Філіпова // Вісник Харківської державної академії культури. Серія: Соціальні комунікації. – 2015. – Вип. 47. – С. 80-89.
15. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning [Електронний ресурс] // Official Journal of the European Union. – 2008. – С111/01. – Режим доступу: <http://www.valew.eu/home/24?task=view>. – Мова англ. – Назва з екрана.
16. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area [Електронний ресурс] / European Association for Quality Assurance in Higher Education. – Helsinki, Finland, 2009. – 39 р. – ISBN 978-952-5539-24-0. – Режим доступу: http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf. – Назва з екрана.
17. The framework of qualifications for the European Higher Education Area [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ehea.info/Uploads/Documents/QF-EHEA-May2005.pdf>. – Мова англ. – Назва з екрана.

References

1. Karpenko, M. M. Competence approach in education: national optimization model of the National Qualifications Framework: Policy Briefing. Retrieved from <http://www.niss.gov.ua/articles/1415/> [in Ukrainian].
2. Mykhailichenko, M. V. (2010). On the question of the national structure of higher education qualifications: the European and national context. *Visnyk Zaporizkoho natsionalnoho universytetu. Ser. «Pedahohichni nauky»*, 1, 190-198 [in Ukrainian].
3. Holovenkin, V. P. (2016). *Educational programs: Proposals for development*. Kyiv: NTUU «KPI» [in Ukrainian].
4. Panfylov, A. Yu. & Savchenko, O. A. (2013) The quality of vocational education: an attempt to philosophical understanding of the problem. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Yurydychna akademiia*

Ukrainy imeni Yaroslava Mudroho». Ser. «Filosofia, filosofia prava, politolohiia, sotsiolohiia», 3(17), 17-23 [in Ukrainian].

5. Higher Education: Law of Ukraine activity from July 1 2014, № 1556-VII. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page> [in Ukrainian].

6. On approval of the National Qualifications Framework: Cabinet of Ministers of Ukraine activity from November 23 2011, №1341. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п> [in Ukrainian].

7. On the list of disciplines and specialties, which trains candidates higher education Cabinet of Ministers of Ukraine activity from April 29 2015, №266. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п> [in Ukrainian].

8. On approving the list of scientific specialties MONmolodsportu Ukraine Order activity from September 14 2011, №1057. Retrieved from <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1133-11> [in Ukrainian].

9. On the list of specialties that are trained in universities for education and skill levels of specialist and master: Cabinet of Ministers of Ukraine activity from August 27 2010, №787. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/787-2010-п> [in Ukrainian].

10. On approval of the membership of the Scientific and Methodological commissions (sub) sector of Higher Education Scientific and Methodological Council of the Ministry of Education and Science of Ukraine: Ukraine MES Order activity from April 06 2016, №375. Retrieved from <http://old.mon.gov.ua/ua/about-ministry/normative/5392-> [in Ukrainian].

11. The draft strategy of reforming higher education in Ukraine 2020. Retrieved from <http://old.mon.gov.ua/ua/pr-viddil/1312/1390288033/1415795124/> [in Ukrainian].

12. Zakharchenko, V.M. & Parmenova, D.H. Qualifications Framework: appointment, development and implementation, training course (project)]. Retrieved from http://tempus-prj.onma.edu.ua/dlzone/qantus/QFs_trein_05%2005%202016.pdf [in Ukrainian].

13. Sysoieva, S. (2013) Osvitni reformy: osvitlohichnyi kontekst [Educational reform: osvitlohichnyy context]. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymi systemamy*, 3, 44-55 [in Ukrainian].

14. Filipova, L. Ia. (2015) National Qualifications Framework in the European Higher Education: International Experience and Recommendations. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury. Ser. «Sotsialni komunikatsii»*, 47, 80-89 [in Ukrainian].

15. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 on the establishment of the European Qualifications Framework for lifelong learning. *Official Journal of the European Union*. Retrieved from <http://www.valew.eu/home/24?task=view> [in English].

16. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. *European Association for Quality Assurance in Higher Education* (2009). Retrieved from http://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2013/06/ESG_3edition-2.pdf [in English].

17. The framework of qualifications for the European Higher Education Area. Retrieved from <http://www.ehea.info/Uploads/Documents/QF-EHEA-May2005.pdf>